

Tisztelt Olvasóink!

Zsúfolt az októberi lapszám. Különösen a rendezvények száma nőtt meg jelentősen az elmúlt hónaphoz képest. A felhívások között pedig már a következő hónapok, köztük a jövő év eseményeiről tájékozódhatnak. Sok publikációra, illetve nézhető—hallható tudományos műsorokra hívjuk fel a figyelmüket.

Egyetemmé vált a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, és külhoni tudós magyar személyiségek is elismerésben részesültek.

Kocsis Károly elnök

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Az **Olasz Csillagrend lovagi fokozatát** (Ordine della Stella d'Italia nel grado di Cavaliere) kapta **Szász Levente** közgazdász professzor, a Babeş—Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

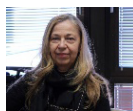

Burgenland tartomány kulturális tudományos díját kapta **Baumgartner Gerhard** történész, az Osztrák Ellenállás Dokumentációs Levéltárának korábbi tudományos igazgatója.

[Bővebben:](#)

Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat kapott posztumusz a nemrég elhunyt **Raffai Judit** néprajzkutató, az Újvidéki Egyetem professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

Bazsalikom Műfordítói Díjat kapott **Andrić Edit** nyelvész, az egyetem professzora. Mindketten az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Pápai Páriz Ferenc Emlékdíjat kapott **Szász József-Attila** neurológus, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem docense, dékánhelyettes.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

Európa legnagyobb, **Temesvár melletti bronzkori földvárának** további kutatásáról, megőrzésének feladatairól olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

Megtalálták a középkori Erdély fővárosának, **Gyulafehérvárnak egyik kapuját**.

[Bővebben:](#)

Legkésőbb a 16. századból származó, **rozettás faragott kő került elő Kolozsváron** a Bocskai-szülőház felújítási munkálatai során.

[Bővebben:](#)

Az őrvidéki **Szarvő** (Hornstein) **plébániatemplomában** több mint 200 éves, **késő barokk freskókra** bukkantak.

[Bővebben:](#)

Eolvashatják a világhálón az Átlátszó Erdély és az az Egyenlőbb Erdélyért Mozgalom **Támogatáspolitikai róport a nemzetpolitika politikai gazdaságtanáról** című **kutatási jelentését**.

[Bővebben:](#)

A **Demográfiai folyamatok és nyelvhasználat Dél-Szlovákiában:** tanulások a Nagyrőcei járásból elnevezésű kutatás eredményeiről olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

A kolozsvári **Jakabffy Elemér Alapítvány** megújult honlapján **elérhetővé vált a kéziratár aktualizált katalógusa**.

[Bővebben:](#)

Feltárják a II. világháborút követő évtizedek **erdélyi magyar irodalmi és kulturális életének történeti háttérét**.

[Bővebben:](#)

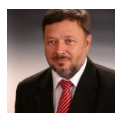

SZERVEZETI HÍREK

Egyetemmé vált a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

[Bővebben:](#)

Beiktatták tisztségébe Tóth János matematikus professzort, a Selye János Egyetem rektorát, az MTA köztestületének külső tagját.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Budapesten jelent meg **Dobos Balázs** és **Halász Iván** Úton az elismerés felé. **Régi és új kisebbségek Kelet-Közép-Európában** című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelentek az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadójának új kötetei:

Előadások A Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. Szakosztályában. Szerkesztette **Egyed Emese** külső köztestületi tag et al.

[Bővebben:](#)

Tompá Andrea: Meghalni szabad. Janovics Jenő történetei 1919–1945 között.

[Bővebben:](#)

Tóth Mária Orsolya: A marosludasi hozzátelepítés története és emlékezete (1903–1989).

[Bővebben:](#)

A Kriterion Könyvkiadónál jelent meg **Borcsa János Olvasatokban az élet.** Tanulmányok, kritikák, esszék (2021–2025) című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Élővilágunk nyomában — a Gyergyói-medence természeti értékei** című kötet.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Bartos Lóránt** és **lochom István A Szent Mihály-hegyi templom: történelem, emlékezet, megújulás** című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Kapusta Krisztina Csend van... az ipolysági ortodox zsidó temetőben** című kötete.

[Bővebben:](#)

Nagykaposon jelent meg reprint kiadásban **Ila Bálint Gömör megye I–IV.** című munkája.

[Bővebben:](#)

Az újvidéki Forum Kiadónál jelent meg a **Siflis András** című monográfia. Szerkesztette **Faragó Kornélia**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Szabadkán jelent meg a **Nyom-követés 8-9.** Válogatott irodalomtudományi tanulmányok című kötet. Szerkesztette **Locker Dávid.**

[Bővebben:](#)

Megjelent a **Magyar Tudomány** idei 9., bicentenáriumi száma, melyet az MTA Biológiai Tudományok Osztálya állított össze. Ebben a lapszámban található **Csányi Erzsébet A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács — retrospektív fényben.** A VMAT története és a vajdasági magyar tudományosság című tanulmánya. A szerző az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Újvidéki Egyetem folyóiratának, a **Hungarológiai Közleményeknek** az idei **2.** száma. Főszerkesztő **Toldi Éva**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent és letölthető a **Fórum Társadalomtudományi Szemle** idei **3.** száma. Főszerkesztő: **Csanda Gábor**.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Korunk októberi** tematikus száma Modernizmus Erdélyben — társadalom, építés, művészet címmel. Főszerkesztő **Kovács Kiss Gyöngy**, az MTA köztestületének külső tagja.

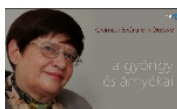
[Bővebben:](#)

A Bagoly mondja podcastsorozat legújabb részeiben **Vataščin Péter** etnológus beszél **a komáromi hajógyárról**, illetve **Tóth Erzsébet Fanni** antropológus (a bécsi Sigmund Freud Egyetem oktatója) **a transzgenerációs traumákról**.

[Bővebben:](#)

[Bővebben:](#)

Megtekinthetik a világhálón a **Cs. Gyimesi Éva** irodalomtörténész — nyelvészről készült **filmet**. Készítették: **Jakabffy Tamás, Tárkányi János**.

[Bővebben:](#)

Interjút hallgathatnak meg a világhálón **Benkő Levente** történésszel, a Művelődés című erdélyi folyóirat főszerkesztőjével, melynek fő témája: A második világháború nyomai az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeteiben, az egyházi levéltári forrásokban, 1944—1946.

[Bővebben:](#)

Beszélgetést hallgathatnak meg a világhálón **Uray Zoltán** sugárbiológussal, korábbi tudományos főkutatóval, az MTA külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Interjú készült **Szircsák Erzsébet** belgyógyásszal, az Ungvári Nemzeti Egyetem tanszékvezető professzorával, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Interjú készült az erdélyi magyar elit jelenlegi szerepéről **Toró Tibor** politológussal, a Sapientia EMTE docensével, az MTA köztestületének külső tagjával, amelyet elolvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Szeptember közepétől október végéig **magyarságtörténeti előadás-sorozat** zajlik **Bécsben** a **Magyarságkutató Intézet** tudományos munkatársainak részvételével.

[Bővebben:](#)

Szeptember 15—19. között rendezték meg a Selye János Egyetemen az Inter-Academia 2025 — **The 22nd International Conference on Global Research and Education-t**.

[Bővebben:](#)

Szeptember 16-án Zürichben tartott előadást **Koppány Attila** építőmérnök, a Széchenyi István Egyetem tanszékvezető professzora **Építési patológia** címmel.

[Bővebben:](#)

Társadalmi forradalom és az irodalom címmel szervezett online tudományos tanácskozást az ELTE HTK Irodalomtudományi Kutatóintézet és az Újvidéki Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke szeptember 17-én és 18-án.

[Bővebben:](#)

Szeptember 18-án Balatonalmádiban **találkoztak az MTA területi bizottságai és a határon túli magyar akadémiai tanácsok**. A tanácskozáson a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságot **Morvai Tünde** politológus, az MTA Határon Túli Magyarok Titkárságának vezetője képviselte.

[Bővebben:](#)

Szeptember 18-án **tudományos szimpóziumot** rendeztek **Dunaszerdahelyen a város újkori történelméről**.

[Bővebben:](#)

Szeptember 18-án Nyíregyházán tartott előadást **Váradai Natália** történész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense a **Határvidékből birodalmi periféria** — Kárpátalja és a szovjet valóság 1945 után címmel és **Kosztjó Gyula** történész, levéltáros, a Clio Intézet munkatársa **A közbiztonság helyzete Szatmárban 1944–1945 fordulóján** címmel. Mindketten az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Külhoni magyar kutatók részvételével/előadásaival zajlott le szeptember 18. és 20. között Pécsen és Szekszárdon a **Jogszokáskutatás Európában és Ázsiában** című interdiszciplináris nemzetközi konferencia.

[Bővebben:](#)

Szeptember 18–20. között rendezték meg Gdanskban a Film- és Médiakutatók 5. kongresszusát, amelyen plenáris előadást tartott **Pethő Ágnes** filmkutató, a Sapientia EMTE tanszékvezető professzora, az MTA köztestületének külső tagja **Re-sensitizing Film Studies. The Affective Performativity of Intermediality** címmel.

[Bővebben:](#)

Szeptember 19-én **ünnepi ülést** rendezett az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottsága a 90 éves **Kolumbán József** matematikus, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem professor emeritusa, az MTA külső tagja **tiszteletére**. A kerek évforduló alkalmából **interjú** készült az ünnepelttel, amelyet elolvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

[Bővebben:](#)

Szeptember 19-én rendezték meg a 18. **Szabadkai Levéltári Nap** elnevezésű nemzetközi konferenciát A levéltári iratanyag védelme címmel.

[Bővebben:](#)

Szeptember 22-én **Vukovári magyarok az Osztrák–Magyar Monarchia idején** címmel tartott előadást a szerémségi Vukováron **Nyári Denisz** történész, az Eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

Szeptember 24. és 26. között hatodik alkalommal rendezték meg Nagyváradon az **Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások** című tudományos konferenciát.

[Bővebben:](#)

Szeptember 25-én New Yorkban tartott előadást **Angela Kun-Gazda** történész, a CUNY Graduate Center doktorandusza **An Eye for Treatment: Medical Recipes for Plague, Melancholy, Cataracts, and Other Ailments in Early Modern Transylvania** címmel.

[Bővebben:](#)

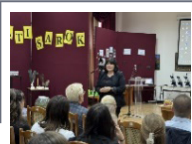
Székelyföldi turizmus a professzionalizáció útján 3.0 címmel rendeztek konferenciát Marosvásárhelyen szeptember 25–26-án.

[Bővebben:](#)

Szeptember 25–27. között rendezték meg Szabadkán a **23. IEEE Nemzetközi Intelligens Rendszerekkel és Informatikával foglalkozó konferenciát** (SISY 2025).

[Bővebben:](#)

Szeptember 25-én a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán is megrendezték a **Kutatók Éjszakáját**.

[Bővebben:](#)

Szeptember 26-án nemzetközi **Bartók-konferenciát** rendeztek Párizsban Allegro barbaro címmel.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon rendezték meg a **Karcolatok a mátyusföldi zsidóság életéből** című szakmai konferenciát Galántán.

[Bővebben:](#)

Szeptember 26–28. között **konferenciát** rendeztek a dél-erdélyi Apácán, szülőfalujában, a 400 éve született **Apáczai Csere János emlékére**.

[Bővebben:](#)

Szeptember 29-én Kassán tartott előadást **Szénási Zoltán** irodalomtörténész, az ELTE HTK Irodalomtudományi Intézet tudományos munkatársa **József Attila és Babits „hiszen lehetnének jóbarátok”** címmel.

[Bővebben:](#)

Szeptember 30-án Budapesten tartott előadást **Vančo Ildikó** nyelvész, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem professzora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja **Hogyan beszél a Felvidék?** A nyelvváltozat, ami (majdnem) csak ott létezik címmel.

[Bővebben:](#)

Október 1-jén rendezték meg a Selye János Egyetemen a **Hitvalló egyház mártírjai IV.** nemzetközi tudományos konferenciát.

[Bővebben:](#)

A magyar kommunisták három nemzedéke: 1918–1989 címmel tartott előadást Bécsben október 1-jén **Papp István** történész—levéltáros, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára Tudományos Főosztályának vezetője.

[Bővebben:](#)

Október 2-án Kolozsváron tartott előadást **Gelencsér Gábor** esztéta, filmtörténész, az ELTE docense **A Balázs Béla Stúdió kísérleti filmjeinek formavilága** címmel.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon Budapesten tartott előadást **Liszka József** néprajzkutató, a Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központjának igazgatója, az MTA köztestületének külső tagja **József Ignác Bajza szlovák anekdotagyűjteménye magyar vonatkozásairól** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 2—3-án rendezték meg Gyöngyösön az **V. Vidéki Örökség Konferenciát**, amelyen előadást tartott **Szilágyi Ferenc** geográfus, a Partiumi Keresztény Egyetem docense **Új vidéki desztinációk a Partiumban a multikrízis korszakában** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 3-án **Miskolczy Ambrus- emlékkonferenciát** rendeztek Budapesten.

[Bővebben:](#)

Október 3-án a II. világháború befejezésének 80. évfordulójára emlékezve szervezte meg a **vágsellyei levéltár** a hagyományos őszi **szakmai konferenciáját**.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon rendezett tudományos konferenciát a Babeş—Bolyai Tudományegyetem Magyar Film és Média Intézete Kolozsváron **Soah 80. Mozgókép. Történet. Emlékezet** címmel.

[Bővebben:](#)

„Az egész világ hallja nagymamát”. Az **önéletrajzi történetek kulturális szerepének változása** címmel tartott előadást Bostonban október 3-án **Gács Anna** kultúrakutató, a Budapesti Műszaki Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

Külhoni magyar kutatók részvételével rendezték meg október 3—5. között Egerben a **Tanulás és Társadalom (2025) Interdiszciplináris Nemzetközi Konferenciát**.

[Bővebben:](#)

Október 4-én Budapesten tartott előadást **Simon Attila** történész, a somorjai Fórum Kisebbségkutató

Intézet igazgatója, az MTA külső tagja Börtön a himnuszért? **Adalékok a masaryki Csehszlovákia illiberális oldalához** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 6-tól **Műhelybeszélgetések a Jakó Zsigmond Kutatóintézetben** címmel indított új sorozatot az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kutatóintézete.

[Bővebben:](#)

Az Újvidéki Egyetem 5. alkalommal rendezte meg **A minoritás poétikái** című konferenciáját október 8-án és 9-én, ezúttal online módon.

[Bővebben:](#)

Október 9-én Csíkszeredában tartott előadást **Gazda István** tudománytörténész, kandidátus, a Magyar Tudománytörténeti Intézet alapító igazgatója **Széchenyi és Bolyai** címmel.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon Galántán tartott előadást **Szeghy—Gayer Veronika** történész, a Szlovák Tudományos Akadémia tudományos munkatársa **Dessewffy Arisztid utolsó levelei** címmel.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron tartott előadást október 9-én **Varga Szabolcs** történész, az ELTE HTK Történettudományi Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa Az oroszán, az ökor és a vízbefúlt királyfi. **A Jagelló-kor (1490—1526) (át)értékelése** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 9—10. között rendezték meg Kolozsváron a **Kisebbségi oktatás Kelet- és Közép-Európában**. Közpolitikák, méltányosság és kulturális elismerés elnevezésű konferenciát.

[Bővebben:](#)

Október 9–12. között rendezték meg Déván a XXVI.

Energetika—Elektrotechnika (ENELKO) és a **XXXV. Számítástechnika és Oktatás (SzámOkt) Multikonferenciát.**

[Bővebben:](#)

Október 10-én konferenciát rendeztek Szabadkán

Tudományosság a Dél-Alföldön és a Délvidéken címmel.

[Bővebben:](#)

Október 10-én Füleken tartott előadást **Mészáros András** filozófus, az MTA külső tagja, a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács elnöke **Arisztotelész esete Phyllisszel**, azaz mit tud kezdeni a filozófia és az irodalom a szerelemmel címmel.

[Bővebben:](#)

Október 10–11-én rendezték meg Kolozsváron a XVII. Tudomány- és kutatástörténeti konferenciát

Kutatásszemléleti, -módszertani és -történeti összefüggések a magyar néprajztudományban címmel.

[Bővebben:](#)

Október 11–12-én rendezték meg Székelyudvarhelyen a

Romániai Magyar Közgazdász

Társaság 34. vándorgyűlését is. Címe:

Turbulens idők! Stabil ágazatok? Gazdaságunk kelet és nyugat tengelyén.

[Bővebben:](#)

Október 11-én **a mohácsi csatát övező tévhitekről, a bukás okairól és következményeiről**, illetve az új

kutatási eredményekről rendeztek **beszélgetést** Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

Élő gyűjtemények — a néprajzi, helytörténeti gyűjtemények és

tájházak szerepe közösségeinkben címmel rendeztek konferenciát Zentán október 15-én.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

90. születésnapját ünnepelte **Kastori Rudolf** agrármérnök—növényfiziológus, az Újvidéki Egyetem nyugalmazott professzora, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Életének 91. évében **elhunyt Bartusz György** képzőművész, korábban a Kassai Műszaki Egyetem tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

Várhelyi Csaba vegyészmérnök, a Babeş—Bolyai Tudományegyetem tiszteletbeli professzorára, az MTA köztestületének külső tagjára **emlékeztek** 100. születésnapja alkalmából.

[Bővebben:](#)

Berényi János biológus—növénygenetikus professzora, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács korábbi elnöke, az MTA köztestületének külső tagjára **emlékeztek** Zentán.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

A partiumi Piskolton született 260 évvel ezelőtt **Sárváry Pál matematikus, fizikus**, filozófus, a debreceni kollégium professzora, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A szerémségi Árpatahlón (szerb nevén Ruma) született 165 évvel ezelőtt **Preisz Hugó orvos, bakteriológus**, a budapesti egyetem professzora, a bakteriológia tudományának megalapítója hazánkban, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Nagyváradon született 160 éve **Grósz Emil szemészorvos**, a budapesti egyetem klinikaigazgató professzora, az intézményes hazai orvostovábbképzés egyik megteremtője.

[Bővebben:](#)

A székelyföldi Nagyajtán született 145 esztendeje **Ferencz Áron gyógyszerész**, a Ferenc József Tudományegyetem professzora, az egyetemi gyógyszertár vezetője.

[Bővebben:](#)

Nagyenyeden született 135 évvel ezelőtt **Sáska László gyógyító és kutatóorvos, Afrika-kutató**.

[Bővebben:](#)

Kassán született 130 éve **Merényi Gusztáv belgyógyász**, repülőorvos, egyetemi magántanár a budapesti és a kolozsvári orvosi karokon. Ő szervezte meg az első aerodinamikai intézetet, az első magassági kísérleti állomást.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Zólyomban született 125 évvel ezelőtt **Malán Mihály orvos, antropológus**, a kolozsvári, később a debreceni egyetem professzora, az Anthropológiai Közlöny alapítója.

[Bővebben:](#)

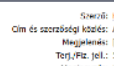
A bánsági Karánsebesen született szintén 125 éve id. **Berényi Dénes meteorológus**, a debreceni egyetem intézet- és tanszékvezető professzora, dékánja.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai Oroszvégen (ma Munkács külvárosa) született szintén 125 évvel ezelőtt **Tárczy-Hornoch Antal geofizikus**, geodéta, az MTA Soproni Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézetének igazgatója, az MTESZ Geodéziai és Kartográfiai Egyesületének elnöke.

[Bővebben:](#)

115 éve született a partiumi Halmiban **Kótay Pál urológus, sebész**, orvostörténész, a marosvásárhelyi egyetem klinikaigazgató, tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron, szintén 115 évvel ezelőtt született **Pap Károly sebész**, traumatológus, a debreceni egyetem klinika- és tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

115 esztendeje született **Lengyel Béla Adalbert matematikus**, elméleti fizikus is, aki a Kaliforniai Állami Egyetem fizikai és csillagászati tanszékének alapító vezetője és a lézerekről szóló első publikált könyv szerzője volt.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Fülekpilisen született ugyancsak 115 éve **Bencsik István agrár egyetemi tanár**, a Debreceni Agrártudományi Egyetem első rektora.

[Bővebben:](#)

Szász Kálmán sepsiszentgyörgyi gyógyszerész, egyetemi docens is 115 évvel ezelőtt született. A Richter Gedeon Gyógyszerárugár növénykémiai osztályát vezette. Nevéhez fűződik a télizöld meténgből (Vinca minor L.) készített Devincan és Cavinton.

[Bővebben:](#)

A 115 éve születettek közé tartozik a losonci származású **Magyar Imre belgyógyász** is, aki a Semmelweis Orvostudományi Egyetem klinikaigazgató, tanszékvezető egyetemi tanára volt.

[Bővebben:](#)

Kerek száz éve született Kolozsváron **Feszty György farmakológus** professzor, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem rektora, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

80 éves lenne **Cs. Gyimesi Éva irodalomtörténész, nyelvész**, a Babeş—Bolyai Tudományegyetem tanszékvezető professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Délvidékért ösztöndíj A **Délvidékért Kiss Alapítvány**

ösztöndíjpályázatot ír ki délvidéki magyar kutatók magyarországi kutatóhelyeken végzendő tudományos munkájának támogatására.

A pályázati határidő: november 11.

[Bővebben:](#)

VIII. Partium-konferencia

November 14-én rendezik meg Nagyváradon a **VIII. Partium-konferenciát** Partium helye és jelentősége az akadémiai mozgalomban címmel.

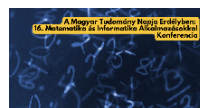
A jelentkezési határidő: október 24.

[Bővebben:](#)

Fölkerült a világhálóra a **Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2025.** évi programja.

[Bővebben:](#)

November 28—30. között rendezik meg Marosvásárhelyen a 16. **Matematika és Informatika Alkalmazásokkal Konferenciát.**

A jelentkezési határidő: október 20.

[Bővebben:](#)

Az **Amerikai Magyar Tanáregyesület (AHEA)** 2026. április 16—18. között Clevelandben rendezi meg **50., jubileumi konferenciáját.** Témája: 250 év — Magyar történetek és értékek az Amerikai Egyesült Államokban.

A jelentkezési határidő: november 15.

[Bővebben:](#)

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele
2025/10. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkesztő: Kálóczy Katalin

A Tudósportrét Kulcsár-Szabó Enikő állította össze.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.
mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők az MTA [honlapján](#).

Polónyi János

(Budapest, 1953. június 1.)

a Magyar Tudományos Akadémia
külső tagja

János Polónyi was born in Budapest on 1. June 1953. He attended the Fazekas Mihály Grammar School. In 1972 he began studying at the Eötvös Loránd University, from where he received his MA in physics in 1976 and Doctor of Philosophy degree in 1977. In 1976–1981 he was research fellow at the Center Research Institute for Physics, Budapest. In 1981–82 he was postdoctoral fellow in the Gesellschaft für Schwerionenforschung, Darmstadt, Germany, then — in 1982–85 at the University of Illinois, Urbana. In 1985 he became assistant professor, then in 1987–93 associate professor at the Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts. Since 1992 he has been professor of the Université de Strasbourg, and Director of the Laboratory of Theoretical Physics, Strasbourg. In 1992 he became professor of the Eötvös Loránd University and in 1989 doctor of physical sciences of the Hungarian Academy of Sciences. Now he is professor emeritus. His main fields of research are open quantum systems, quantum field theory and renormalization group. He is author/co-author of 188 publications, among others with András Patkós the textbook *Particles and Radiation* (Sugárzás és részecskék, published in Hungarian) by TYPOTEX, Budapest, 2000. Together with A. Schwenk he edited the book *Renormalization Group and Effective Field Theory Approaches to Many-Body Systems* published by Springer, New York in 2012. He is member of the American Physical Society. In 1985 he was the recipient of the Schmidt Rezső Award of the Lorand Eotvos Physical Society, Hungary, in 1987 the Alfred P. Sloan

Polónyi János Budapesten született 1953. június 1-jén. A Fazekas Mihály Gimnáziumban érettségizett, 1972-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen kezdte meg fizikai tanulmányait. 1976-ban MA, 1977-ben egyetemi doktori fokozatot szerzett. 1976–1981-ben a Központi Fizikai Kutatóintézetben dolgozott tudományos segédmunkatársként. 1981–82-ben a Gesellschaft für Schwerionenforschung posztdoktori ösztöndíjasa volt a németországi Darmstadtban, majd 1982–85-ben az Illinois Egyetemen, Urbanában. 1985-től 1993-ig a Massachusetts Institute of Technology (MIT) oktatója volt. 1992-től az Université de Strasbourg professzora és az Elméleti Fizikai Laboratórium igazgatója. 1989-ben a fizikai tudományok doktora a Magyar Tudományos Akadémián, 1992-ben pedig az ELTE professzora is lett.

Fő kutatási területei a nyitott kvantumrendszerek, a kvantumtérelmélet és a renormalizációs csoport. 188 publikáció szerzője/társszerzője, többek között a Patkós Andrásal közösen írt *Sugárzás és részecskék* tankönyvnek, melyet a TYPOTEX Kiadó jelentetett meg 2000-ben. A. Schwenkkel szerkesztette a Springer Kiadónál 2012-ben New Yorkban megjelent *Renormalization Group and Effective Field Theory Approaches to Many-Body Systems* kötetet.

Tagja az Amerikai Fizikai Társaságnak. 1985-ben az Eötvös Loránd Társulat Schmidt Rezső Díjban részesítette, 1987-ben megkapta az Alfred P. Sloan Alapítvány Alfred P. Sloan kutatói ösztöndíját, 1989-ben az USA National Science Foundation the Young Presidential Investigator Award-dal tüntette ki.

MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

Research Fellowship of the Alfred Sloan Foundation and in 1989 the Young Presidential Investigator Award of the National Science Foundation, USA.

In 2001 he was elected external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Physical Sciences.

We asked three questions to Professor János Polónyi. The questions and his answers follow.

1. Hungary is very proud of its "grey matter", the scientific performance is considered one of the country's most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

János Polónyi: Science has extensive and intensive features. The first can be characterized with the number of participants and available support, while in case of the second knowledge and the creativity of research are dominant. The competence of small countries may be described by intensive features of research programs. Hungary is in the lead — e. g. Hungarian physicians have outstanding recognition. However, it has been decreasing in the latest decades. I suppose, it is the consequence of the gradual degradation of the institutions of public education.

2. A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national and professional identity with reference to your scientific career?

János Polónyi: At first glance there is no connection, the genetic stock of humanity is stabile and homogenous. Thoughtful consideration may refer to the importance of collective knowledge, this way historic background can be of importance. Natural scientists living on the eastern side of the iron curtain were in relatively good position, they could enjoy privileges due to the freedom of politics and the respect of science. Now this is no longer the case in Hungary.

2001-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották a Fizikai Tudományok Osztályában.

Három kérdést tettünk föl Polónyi János professzor úrnak. A kérdéseket és a válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Polónyi János: A tudománynak vannak extenzív és intenzív jellemzői. Az előbbire a kutatásban részt vevők száma, a ráfordított anyagi támogatás, az utóbbira pedig a tudás és a kutatás kreativitása lehet példa. Kis országok inkább a kutatási programok intenzív jellemzőiben versenyképesek. Ebben Magyarország az élen járt, például a magyar fizikusok kiemelkedő hírnevet szereztek. Azonban ez az utóbbi évtizedek alatt megváltozott, feltételezésem szerint a magyar oktatási intézmények fokozatos leépülése következtében.

2. Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarország határain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?

Polónyi János: Első ránézésre természetesen nincsen semmi ilyen kapcsolat, az emberiség genetikai állománya stabil és homogén. Azonban figyelmesebb megfontolások a generációk során felhalmozott tudás fontosságát jelzik és ezzel a történelmi háttér is a képbe kerül. Ezzel kapcsolatban jó helyzetben voltak a vasfüggöny keleti oldalán élő természettudósok, akik tudományuk politikamentességében élvezhettek a rendszer tudománytiszteléséből fakadt előjogokat. Ezek hazánkban szemmel láthatólag elfogytak mára.

3. Változó világunkban korábban ismeretlen

3. We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

János Polónyi: I think a very dangerous disproportion has been developing between our moral and technical capabilities in the last two centuries. This can be reflected by the fact that human and natural sciences are not in balance. Therefore humanities may be more important than recklessly applied results of natural sciences, as they call attention to our responsibility for humans and the nature.

Contact

Université de Strasbourg — IPHC
67037 Strasbourg, Cedex 2
France
Tel.: +33 390 240689
Fax: +33 390 240654
E-mail: janos.polonyi@iphc.cnrs.fr

problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Polónyi János: Véleményem szerint a legveszedelmesebb aránytalanság az erkölcsi és technikai képességeink között alakult ki az utóbbi két évszázad alatt. Szerintem ezt tükrözi a humán és a természettudományok közti egyensúly felbillenése is. E gondolatmenet alapján a humán tudományok művelése fontosabbnak tűnik egy további, meggondolatlanul felhasznált természettudományi előrelépésnél, mert felhívja a figyelmet felelősségünkre embertársainkkal és a természettel szemben.

Kapcsolat

Université de Strasbourg - IPHC
67037 Strasbourg, Cedex 2
Franciaország
Tel.: +33 390 240689
Fax: +33 390 240654
E-mail: janos.polonyi@iphc.cnrs.fr

